

[00:00:00.420]

Blisko Ciebie.

[00:00:02.629]

Podcast o usługach społecznych.

[00:00:06.429]

Niniejszy materiał został przygotowany w ramach projektu Koordynacja Polityki Społecznej w Wielkopolsce.

[00:00:12.000]

Dofinansowanego przez Unię Europejską

[00:00:14.029]

ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

[00:00:17.443]

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027.

[00:00:26.029]

Blisko Ciebie, podcast o usługach społecznych.

[00:00:28.175]

[Maciej Gładysz] Maciej Gładysz, witam serdecznie.

[00:00:29.729]

Dziś naszym gościem jest prof. Ryszard Necel,

[00:00:33.243]

prodziekan ds. nauki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza i Wydział Socjologii tejże uczelni.

[00:00:39.150]

Witam serdecznie.

[00:00:40.288]

[Ryszard Necel] Dzień dobry, witam państwa, witam pana redaktora.

[00:00:43.190]

[M.G.] No i dziś chcemy porozmawiać troszeczkę o rozwoju usług społecznych

[00:00:47.357]

na przykładzie Wielkopolski, na przykładzie naszego regionu.

[00:00:50.830]

Temat jest bardzo szeroki, dotyczy wielu osób,

[00:00:53.332]

więc może posegregujemy sobie na poszczególne grupy społeczne,

[00:00:57.286]

żeby trochę o tym porozmawiać.

[00:00:59.129]

Na początek może grupa, która chyba z roku na rok jest coraz liczniejsza, czyli seniorzy.

[00:01:05.771]

[R. N] Tak.

[00:01:07.050]

[M.G.] Jakie tutaj wyzwania stoją, jeśli chodzi o rozwój usług społecznych dla seniorów?

[00:01:14.670]

No bo tak jak mówiliśmy, to jedna z najliczniejszych grup.

[00:01:16.775]

Ona pewnie będzie się jeszcze powiększać.

[00:01:19.486]

Dodatkowo zmienia się też troszeczkę nasz sposób życia.

[00:01:25.370]

Już nie jest tak jak jeszcze kilka, kilkanaście lat temu, gdzie mieliśmy wielopokoleniowe rodziny.

[00:01:31.750]

Jakie zatem wyzwania przed nami stoją?

[00:01:33.990]

[R.N.]Jeżeli mielibyśmy maszynę do przenoszenia się w czasie,

[00:01:37.071]

możemy sobie wyobrazić rok 2050 i 38% naszego społeczeństwa to będą osoby starsze.

[00:01:45.570]

Czyli wyobraźcie sobie państwo sytuację, w której idziemy ulicą, po mieście,

[00:01:50.702]

Poznaniu, Nowym Tomysłu czy innym i prawie co druga osoba to będzie osoba w wieku senioralnym.

[00:02:00.910]

Więc oczywiście to nie będą wszystkie osoby,

[00:02:05.862]

które mają jakieś szczególne potrzeby opiekuńcze, aktywizacyjne itd.,

[00:02:12.205]

ale sporo z nich to będą właśnie jednostki, które będą wymagały wsparcia w środowisku zamieszkania.

[00:02:22.157]

Jeżeli dodamy do tego fakt, że coraz więcej tych dzisiejszych gospodarstw domowych,

[00:02:28.910]

rodzin to są gospodarstwa jednoosobowe, ponieważ jesteśmy coraz bardziej

[00:02:34.586]

starzejącym się społeczeństwem, mężczyźni umierają wcześniej.

[00:02:38.743]

I już dzisiaj ponad połowa osób powyżej 75 roku życia prowadzi właśnie takie jednoosobowe gospodarstwa domowe.

[00:02:48.257]

Więc jeżeli chociażby połączymy te dwa fakty w jedną całość,

[00:02:51.970]

no to rodzi się wiele potrzeb, wiele form wsparcia, które są konieczne

[00:02:56.625]

żeby tą grupę w jakiś sposób zagospodarować, czyli zarządzać tymi problemami, potrzebami, które ta grupa ma.

[00:03:05.290]

[M.G.] A jak można to robić?

[00:03:06.770]

Jak to wygląda teraz i co przed nami?

[00:03:08.470]

W którą stronę to powinno iść?

[00:03:10.190]

[R.N.] Główne remedium na te wyzwania to jest proces rozwoju usług w środowisku zamieszkania i to jest podstawa.

[00:03:17.786]

Czyli przejście od opieki w placówkach, w instytucjach do opieki świadczonej w społecznościach lokalnych, jak najbliżej tej osoby.

[00:03:30.150]

Czyli jak najbliżej, mówimy tutaj o rodzinie, mówimy tutaj o kręgach wsparcia,

[00:03:35.620]

czyli tych najbliższych, no przyjaciele, sąsiedztwo, tak?

[00:03:42.030]

Ale mówimy też o placówkach – placówkach, które są blisko ich miejsc zamieszkania, tak?

[00:03:46.414]

Dzienne domy pomocy, kluby seniora.

[00:03:49.750]

To musi być cała architektura wsparcia, która jest zintegrowana,

[00:03:55.586]

która ze sobą na co dzień współpracuje, gdzie te usługi szyte na miarę są świadczone.

[00:04:02.570]

[M.G.] No właśnie, najlepiej gdyby to było blisko rodziny, ale często gęsto jest tak,

[00:04:05.797]

że ta rodzina mieszka jednak gdzieś daleko i ci seniorzy zostają sami.

[00:04:11.770]

[R.N.]Tak, tak, tak, tak.

[00:04:12.870]

Tutaj trzeba pamiętać, mimo że jeżeli pytamy osoby starsze, jakiego wsparcia oczekują, to ponad 90% z nich mówi,

[00:04:23.247]

że oczekuje tego wsparcia od najbliższej rodziny.

[00:04:26.750]

Ale z drugiej strony właśnie trzeba pamiętać o tym,

[00:04:29.655]

że te osoby często tej rodziny nie mają w najbliższym otoczeniu z różnych przyczyn,

[00:04:35.790]

więc konieczny jest rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

[00:04:40.910]

To będą usługi sąsiedzkie:

[00:04:43.186]

możesz liczyć na sąsiada, możesz liczyć na pomoc, wsparcie asystenta,

[00:04:49.543]

czy możesz też liczyć na wsparcie w formie teleopieki.

[00:04:53.857]

Czyli tutaj rozwijamy nowe technologie, kontakt telefoniczny, takie codzienne monitorowanie tego, jaki jest stan zdrowia,

[00:05:07.157]

ale też stan psychiczny tej osoby starszej, czy potrzebuje jakiejś pomocy, czy potrzebuje jakiegoś wsparcia.

[00:05:15.230]

Taki codzienny monitoring też jest ważny.

[00:05:18.230]

Ja mówiłem wcześniej o tych rodzinach, więc też wsparcie dla opiekunów faktycznych.

[00:05:23.370]

My mówimy „opiekunowie faktyczni”, czyli ci, którzy są najbliższe tych osób,

[00:05:27.310]

są właśnie w tych środowiskach domowych, w gospodarstwach domowych,

[00:05:31.332]

ponieważ ten ciężar opieki spoczywa głównie na rodzinach w większości domów.

[00:05:37.770]

W domach pomocy społecznej jest, proszę Państwa, nie więcej niż około 3% osób starszych, patrząc na statystyki ogólnopolskie.

[00:05:47.050]

Więc jeżeli chodzi o taką faktyczną opiekę, to na co dzień wypełniają ją rodziny,

[00:05:54.030]

więc tu też przewidujemy rozwój opieki wytchnieniowej.

[00:05:57.490]

Ona jest kluczowa.

[00:05:58.550]

Opieka wytchnieniowa, czyli jak wygospodarować taki czas, taką przestrzeń, aby ten najbliższy mąż, ktoś z rodziny, wujek, ciocia,

[00:06:10.825]

ten kto się opiekuje tą osobą zależną, znalazł ten czas dla siebie.

[00:06:15.600]

I tutaj muszą wchodzić usługi środowiskowe, instytucje opieki, które mogą na pewien czas przejąć w jakimś sensie tą odpowiedzialność za opiekę

[00:06:27.257]

osoby niesamodzielnej, tak aby ona mogła czuć się bezpiecznie i miała odpowiednie warunki.

[00:06:33.970]

A ten opiekun mógł skorzystać z opieki, na przykład z pójścia do szpitala,

[00:06:40.302]

na jakiś planowany zabieg, albo po prostu mieć czas dla siebie, żeby załatwić nawet sprawy urzędowe.

[00:06:45.990]

Mieć czas dla siebie załatwić sprawy urzędowe, albo po prostu wyjechać na długo oczekiwany urlop. To jest też kluczowa sprawa.

[00:06:52.743]

[M.G.] To jest, zdaje się, poważne wyzwanie, bo bardzo często wiele osób myśli,

[00:06:57.043]

że pomocy potrzebuje tylko ta osoba starsza, to osoba chora.

[00:07:02.143]

Tymczasem czasami trzeba patrzeć kompleksowo na całą rodzinę.

[00:07:06.050]

[R.N.] Tak.

[00:07:06.510]

I Samorząd Województwa ma tego świadomość zarówno jeżeli chodzi o osoby starsze,

[00:07:10.800]

ale też jeżeli chodzi o osoby z niepełnosprawnościami.

[00:07:14.529]

One też, ta opieka wytchnieniowa, to wsparcie dla opiekunów tychże osób też jest kluczowe.

[00:07:22.543]

[M.G.] Kolejne chyba wyzwanie, bardzo duże wyzwanie, które dotyczy osób starszych,

[00:07:27.486]

to niedopuszczenie do izolacji tych osób, czyli ten tak zwany więzień czwartego piętra.

[00:07:34.800]

[R.N.] Tak. Więzień czwartego piętra to jest opis takiej sytuacji,

[00:07:40.771]

w której ta osoba z jakichś przyczyn barier architektonicznych,

[00:07:45.914]

przede wszystkim barier architektonicznych, nie może w pełni uczestniczyć w codziennym życiu.

[00:07:52.743]

No bo faktycznie jeżeli weźmiemy pod uwagę Poznań,

[00:07:55.610]

no to patrząc tutaj z okna tej redakcji, to faktycznie mogą być takie osoby,

[00:08:00.686]

które mieszkają w blokach czteropiętrowych bez windy i one nie mają

[00:08:04.660]

możliwości swobodnego przemieszczania się z tego powodu.

[00:08:08.690]

Ale to może być też taka sytuacja, że z powodu,

[00:08:11.545]

nawet mieszkam w domu jednorodzinnym, ale z powodu tego,

[00:08:15.295]

że przemieszczam się na wózku albo z tego powodu, że mam jakieś schorzenie,

[00:08:20.010]

chore biodro chociażby, też nie mogę aktywnie uczestniczyć w tym życiu, tak?

[00:08:24.210]

Także teraz co zrobić, żeby te osoby jak najbardziej efektywnie,

[00:08:30.495]

skutecznie integrować, skutecznie im pomagać?

[00:08:35.390]

No to to są na przykład kluby seniora, to są uniwersytety trzeciego wieku.

[00:08:39.450]

To jest tworzenie takich miejsc spotkań, takich miejsc integracji,

[00:08:44.229]

które są jak najbliżej miejsca zamieszkania tych osób, żeby one mogły w łatwy, sprawny sposób dotrzeć do tych miejsc.

[00:08:54.157]

A jeżeli do tych miejsc dotrzeć nie mogą, no to zapewnić im usługi asystenckie,

[00:08:59.055]

zapewnić im odpowiedni transport, tak żeby one mogły z tych miejsc skorzystać.

[00:09:07.143]

I włączyć się w tą społeczność lokalną i z tego też mamy

[00:09:12.480]

środki z rozwoju społecznego, z funduszy europejskich dla rozwoju społecznego,

[00:09:18.290]

żeby takie możliwości rozwijać też dla tych osób o ograniczonej mobilności.

[00:09:24.730]

[M.G.] Ja tak sobie myślę, że rzecz, która musi się zmienić to przede wszystkim nasza świadomość i nasze nastawienie.

[00:09:31.730]

I to myślę nie tylko o samych seniorach, żeby oni się przekonali,

[00:09:35.345]

nie bali się prosić o pomoc, ale też z naszej strony: dzieci, wnuki,

[00:09:40.670]

też żeby się nauczyły patrzeć na potrzeby osób starszych.

[00:09:44.950]

[R.N.] Ja myślę, że taką standardową odpowiedzią byłaby edukacja, ale myślę,

[00:09:52.070]

że tutaj jest coś innego na rzeczy i tu przede wszystkim trzeba pokazywać

[00:09:58.025]

dobrze funkcjonujące instytucje w środowisku lokalnym.

[00:10:01.130]

Jeżeli pan redaktor będzie widział na swoim osiedlu, na którym pan mieszka

[00:10:06.250]

dobrze funkcjonujący klub seniora, to pan będzie przekonany faktycznie,

[00:10:10.685]

że ci seniorzy są ważnym elementem naszej społeczności i że to starzenie

[00:10:16.380]

to niekoniecznie musi być oglądanie tych przysłowiowych seriali w domu.

[00:10:21.771]

Chociaż to też jest przyjemne i każdy z nas lubi obejrzeć serial, ale że to jest nie tylko to, tak?

[00:10:27.271]

Jeżeli pan redaktor będzie widział uniwersytet trzeciego wieku,

[00:10:32.514]

który faktycznie dobrze funkcjonuje i ma prowadzić ciekawe prelekcje,

[00:10:37.975]

wykłady, no to też to zmienia naszą świadomość tego, czym jest w ogóle starość

[00:10:43.445]

i jak można aktywnie starzeć się i jak można z tego korzystać.

[00:10:48.870]

Jeżeli pan pójdzie na basen i zobaczy pan jogę w wodzie dla seniorów czy

[00:10:54.355]

jakiś aqua aerobik może tak, no to pan też zmieni zdanie o tym, jak ta starość może wyglądać.

[00:11:02.650]

Także takie mikroaktywności najlepiej zmieniają świadomość całego społeczeństwa.

[00:11:09.210]

Takie dobre praktyki to jest to, co jest najważniejsze,

[00:11:14.392]

żebyśmy my zmieniali zdanie o tym, jak pomagać osobom starszym.

[00:11:22.490]

[M.G.] No i takim chyba najbardziej klasycznym przykładem jest działalność DPS-ów.

[00:11:26.843]

Bo my jednak cały czas, przynajmniej w większości jeszcze postrzegamy DPS-y

[00:11:30.835]

i oddanie tam naszych rodziców czy dziadków jako zło konieczne.

[00:11:34.629]

[R.N] Tak, tutaj pozwolę sobie na małą zmianę słownictwa, sugerowałbym.

[00:11:42.957]

Nikt nikogo do domu pomocy społecznej nie oddaje,

[00:11:45.429]

ponieważ jest to zawsze decyzja tej osoby, która decyduje się zamieszkać

[00:11:51.729]

i to jest na jej wniosek w porozumieniu z pracownikami socjalnymi itd.

[00:11:58.343]

Więc ta osoba nie jest ubezwłasnowolniona w tej swojej decyzji,

[00:12:03.671]

ale to już na marginesie, ale domy pomocy społecznej faktycznie dzisiaj się zmieniają.

[00:12:08.543]

I gdybyśmy poszli do domu pomocy społecznej dzisiaj o tej godzinie.

[00:12:14.171]

Mamy godzinę, nagrywamy godzinę dziesiątą, minut dwadzieścia i zobaczyli

[00:12:20.327]

jak tętni tam życie, ilu jest terapeutów, opiekunów organizujących im ten czas wolny,

[00:12:28.557]

ale też co ważne ile jest organizacji pozarządowych,

[00:12:31.415]

które aktywnie włączają się w życie takiego domu, przedszkola, szkoły, wolontariusze.

[00:12:37.957]

Także dzisiaj ten dom pomocy społecznej też wygląda inaczej niż jeszcze kilka czy kilkanaście lat temu, tak?

[00:12:47.529]

Też takie inicjatywy jak próba integracji mieszkańców domów pomocy społecznej

[00:12:54.265]

z lokalną społecznością, wspólne wyjścia, spotkania klubów seniora z domami pomocy społecznej.

[00:13:01.629]

To też pozwala tak odmitologizować te domy społeczne i pokazać je jako

[00:13:07.786]

takie prawdziwe domy, w których tętni to życie.

[00:13:13.800]

[M.G.] To skoro o prawdziwych domach mowa, to przejdźmy może do kolejnego tematu,

[00:13:20.386]

do kolejnej grupy, czyli właśnie rodzina i piecza zastępcza.

[00:13:24.735]

Bo to też jest temat, o którym dużo się mówi, ale wciąż chyba jeszcze nierozwiązany.

[00:13:32.170]

[R.N.] Tak, wciąż nierozwiązany, ponieważ ten system, w którym wciąż my jesteśmy jako Polska.

[00:13:38.386]

To jest system, który jest strażakiem, który gasi pewne pożary, a w mniejszym stopniu jest takim architektem zdrowych relacji rodzinnych.

[00:13:56.090]

Także częściej myślimy o tym, jak leczyć tą rodzinę i pochylamy się już

[00:14:02.600]

nad tym rozlanym mlekiem, niż podejmujemy jakieś działania profilaktyczne.

[00:14:07.290]

A mówiąc bardziej szczegółowo, jeżeli myślimy o działaniach profilaktycznych,

[00:14:12.686]

to jest z jednej strony wspieranie rodzin biologicznych i to jest kluczowe.

[00:14:16.957]

Profilaktyka, pokazywanie na dobrych przykładach, jak powinna funkcjonować taka rodzina.

[00:14:25.150]

Wspieranie w takim codziennym funkcjonowaniu tych rodzin biologicznych,

[00:14:29.050]

które mają właśnie problemy opiekuńczo-wychowawcze.

[00:14:32.357]

I to się dzieje w polskim systemie poprzez wsparcie na przykład asystentów rodziny, ale wciąż w niewielkim zakresie.

[00:14:40.550]

Jeżeli byśmy zobaczyli w poszczególnych gminach, ilu jest tych asystentów rodziny,

[00:14:45.932]

którzy taką ciężką, trudną, wymagającą pracę codziennego wsparcia tych rodzin w kryzysie wykonują, to wciąż jest ich za mało.

[00:14:54.314]

Z drugiej strony jest to równoległe i równie ważne jest wspieranie rodzinnej pieczy zastępczej.

[00:15:02.643]

Jeżeli to dziecko już znajduje się właśnie poza tą swoją rodziną biologiczną,

[00:15:10.029]

to jest konieczność zapewnienia jej tam odpowiednich warunków.

[00:15:14.900]

A zapewnienie tych odpowiednich warunków dla tej rodziny to nie jest tylko jej wsparcie materialne, to nie jest jej wsparcie medyczne,

[00:15:25.343]

ale też szybszy dostęp do terapeutów, szybszy, skuteczniejszy dostęp do wsparcia psychologicznego.

[00:15:34.400]

I to warto podkreślić, że nie tylko dla tych dzieci, które doświadczają różnych traum, różnych zaburzeń emocjonalnych wynikających

[00:15:44.043]

z tych ciężkich doświadczeń biograficznych, ale też dla tych opiekunów, którzy często zostawieni są sami sobie.

[00:15:51.370]

I my staramy się tą sytuację w jakiś sposób zmienić poprzez rozwój usług

[00:15:57.242]

pozwalających na lepsze funkcjonowanie tych rodzin.

[00:16:01.414]

Co na przykład: wsparcie koordynatora pieczy zastępczej,

[00:16:04.902]

pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego przez usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, czy chociażby taka mała rzecz,

[00:16:14.457]

ale jakże istotna organizacja wypoczynku, wsparcie tych rodzin zastępczych

[00:16:21.090]

w tym, żeby mogły wyjechać na wakacje, spędzić wspólnie czas poza tym codziennym swoim środowiskiem.

[00:16:29.486]

To są te działania, które są bardzo istotne, żeby nie tylko wspierać rodziny biologiczne, ale też wspierać tą pieczę zastępczą.

[00:16:40.640]

[M.G.] Kolejna grupa, o której chcemy dziś porozmawiać, o której już troszeczkę wspomnieliśmy, to osoby z niepełnosprawnościami.

[00:16:48.240]

To jest chyba temat bardzo szeroki.

[00:16:50.780]

[R.N.] Tak, wiele się ostatnio mówi z przyczyn zmian w ustawodawstwie na temat usług asystenckich.

[00:17:00.843]

Asystent osoby z niepełnosprawnością nie ma być jedynie takim formalnym

[00:17:06.615]

dotądkiem do systemu, ale rzeczywistym wsparciem tej osoby w codziennym życiu.

[00:17:13.260]

Kimś, kto pomoże zrobić zakupy, dotrzeć do urzędu, skorzystać z oferty kulturalnej,

[00:17:19.729]

czy po prostu aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

[00:17:24.300]

I to jest jedna noga, bym powiedział, tego systemu.

[00:17:28.986]

Czyli profesjonalista, który po prostu wie jak pomóc i jest blisko tej osoby

[00:17:35.371]

i odpowiada na potrzeby, które zgłasza sama osoba z niepełnosprawnością.

[00:17:41.420]

On sam mówi czego potrzebuje i jak to powinno być realizowane.

[00:17:45.080]

To jest bardzo ważne, że to nie jest odgórnie zaplanowane wsparcie, tylko takie jakie faktycznie są oczekiwania.

[00:17:51.980]

Ale z drugiej strony też ważne jest kreowanie odpowiedniego środowiska w najbliższym otoczeniu.

[00:18:00.580]

Podajmy sobie przykład kręgów wsparcia, czyli takiego rozwiązania,

[00:18:05.100]

które nie opiera się tylko na instytucjach, ale na relacjach społecznych.

[00:18:09.957]

Czyli jak zbudować wokół osoby z niepełnosprawnościami system koleżeński,

[00:18:16.771]

system relacji rodzinnych, dalszych, bliższych znajomych, wolontariuszy,

[00:18:24.143]

przedstawicieli lokalnej społeczności, tak żeby ta osoba mogła w sposób

[00:18:29.100]

komfortowy i w sposób taki bez ograniczeń funkcjonować w tej społeczności.

[00:18:38.296]

I takie kręgi dają nie tylko większe bezpieczeństwo, ale poczucie tego takiego zakorzenienia,

[00:18:47.000]

tego, że jestem w tej wspólnocie na równych prawach jak inni.

[00:18:52.700]

I to jest szczególnie ważne dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,

[00:18:56.486]

które mają też deficyty, dla osób, które mają deficyty poznawcze.

[00:19:00.560]

I też jako samorząd województwa świadczymy wsparcie przy tworzeniu tego typu kręgów.

[00:19:10.771]

Mieszkania treningowe i wspomagane, o tym też trzeba powiedzieć:

[00:19:15.271]

zamiast kierować te osoby, proponować im ofertę dużych instytucji opiekuńczych,

[00:19:22.200]

my powinniśmy skupiać się na tym, żeby tworzyć dla nich odpowiednie warunki domowe, tak?

[00:19:28.500]

Poprzez właśnie mieszkania treningowe, wspomagane,

[00:19:31.500]

gdzie oni tam właśnie uczą się tej podmiotowości i samodzielności.

[00:19:36.340]

I to również jest realizowane dzięki środkom z Unii Europejskiej.

[00:19:41.314]

Nie można też zapominać o tym, o czym już mówiliśmy,

[00:19:44.210]

czyli o tej opiece wytchnieniowej i wsparciu najbliższych opiekunów.

[00:19:50.757]

To jest też rozwijane, ale też te osoby chcą być samodzielne, chcą być niezależne.

[00:19:58.620]

Nie tylko w wykonywaniu codziennych obowiązków, takich życiowych, rodzinnych,

[00:20:06.228]

ale chcą też być niezależne zawodowo, finansowo.

[00:20:11.057]

Dlatego tak kluczowe w tym całym systemie wsparcia są też odpowiednio

[00:20:17.755]

zaprojektowane instytucje rynku pracy, czy też podmioty aktywizacji zawodowej.

[00:20:23.970]

Mam tu na myśli chociażby zakłady aktywności zawodowej,

[00:20:28.070]

jak wspieranie obecności osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy.

[00:20:33.886]

To jest kolejny ważny temat, temat rzeka bym powiedział,

[00:20:40.086]

ale myśląc o tych zakładach aktywności zawodowej to są tego typu placówki,

[00:20:46.965]

które pomagają uwzględniając te ograniczenia tych osób

[00:20:52.257]

wejść na ten rynek pracy, sprawdzić swoje umiejętności, kompetencje i być może w jakiejś dłuższej perspektywie wejść na otwarty rynek pracy.

[00:21:02.070]

Tych zakładów aktywności zawodowej jako podmiotów ekonomii społecznej,

[00:21:06.690]

bo je w ten sposób trzeba rozumieć, wciąż jest za mało,

[00:21:10.629]

ale robimy wszystko jako województwo, jako samorząd województwa, żeby one w powiatach powstawały.

[00:21:18.510]

To jest głównie inicjatywa powiatów i z tego miejsca bym bardzo namawiał

[00:21:22.730]

decydentów lokalnych do tego, żeby nad tym problemem się pochylić.

[00:21:27.557]

Bo to nie jest rozwiązanie tylko problemów zawodowych tychże osób,

[00:21:31.675]

ale jeżeli się zagospodaruje ten obszar ich życia,

[00:21:35.490]

to również pomaga się im w takim codziennym funkcjonowaniu i oni po prostu,

[00:21:41.371]

jeżeli my ten system dobrze zaprojektujemy, to oni po prostu przestają być beneficjentami pomocy społecznej.

[00:21:48.257]

Oni przestają z tej pomocy społecznej korzystać, tak?

[00:21:51.871]

[M.G.] Wówczas korzystają wszyscy na tym, także samorządy.

[00:21:54.870]

[R.N.] Dokładnie tak.

[00:21:55.980]

[M.G.] Ja tak sobie myślę, że jeśli chodzi o osobę z niepełnosprawnością,

[00:21:58.642]

to jest chyba jednak grupa, w której najbardziej widać te wszystkie zmiany,

[00:22:02.743]

które na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat się dokonały, także jeśli chodzi o naszą świadomość.

[00:22:09.090]

[R.N.] Tak, tak, tak. Tu się bardzo dużo zmieniło.

[00:22:14.571]

Dużo dobrej roboty robią też organizacje rzecznicze i samorzecznicze.

[00:22:20.271]

Czyli takie bym powiedział społeczeństwo obywatelskie i umiejętność też tych osób do integrowania się wokół tych swoich problemów, które mają,

[00:22:33.014]

tych potrzeb, które mają i głośne o nich informowanie opinii publicznej.

[00:22:39.050]

Ale też te organizacje rzecznicze mają coraz silniejszy wpływ, okazuje się, na decydentów.

[00:22:45.386]

I ta ustawa o asystencji jest chyba najlepszym tego przykładem.

[00:22:50.571]

Jeszcze kilka lat temu to była jakaś mrzonka, a dzisiaj to jest faktycznie realizowana usługa.

[00:23:00.530]

Także to pokazuje naszą zmianę myślenia o potrzebach osób z niepełnosprawnościami,

[00:23:06.400]

ale też myślę, że pokazuje siłę tej kategorii obywateli,

[00:23:10.557]

że potrafią za pewnymi sprawami tak konsekwentnie i skutecznie lobbować.

[00:23:17.643]

To jest taki dobry lobbying społeczny i oby jego było jak najwięcej.

[00:23:22.270]

[M.G.] No i takich przykładów jest pewnie dużo więcej.

[00:23:24.515]

Bo chociażby wspomniane już mieszkania treningowe, czy opieka wytchnieniowa.

[00:23:29.730]

Jeszcze kilkanaście lat temu niewiele osób w ogóle o czymś takim słyszało.

[00:23:34.750]

Teraz jak się okazuje, tych narzędzi mamy całkiem sporo.

[00:23:37.971]

Tylko czasami trzeba wiedzieć, gdzie się zgłosić i poprosić o pomoc.

[00:23:41.590]

[R.N] Dokładnie tak i to jest też często świetny przykład współpracy takiej międzysektorowej.

[00:23:47.086]

Współpracy między organizacjami pozarządowymi a gminami.

[00:23:51.270]

Gmina ma lokal, który postanawia przeznaczyć na właśnie mieszkanie treningowe czy wspomagane.

[00:24:00.657]

Natomiast organizacja pozarządowa zajmuje się całą koordynacją tego wsparcia, bo ona wie komu, wie lepiej,

[00:24:09.100]

ponieważ jest bliżej tych osób z niepełnosprawnościami i to też jest świetny model wsparcia.

[00:24:14.370]

Pamiętajcie decydenci lokalni, że jeżeli macie tego typu lokale, zasoby,

[00:24:21.200]

które moglibyście poświęcić na taki ważny cel społeczny,

[00:24:25.005]

to też macie organizacje pozarządowe, które was mogą w tym wesprzeć.

[00:24:29.529]

[M.G.] To na koniec jeszcze jedna grupa społeczna, jeszcze jeden temat.

[00:24:34.690]

Temat, o którym przeciętny Kowalski pewnie często zapomina.

[00:24:39.650]

Myślę tu o osobach w kryzysie bezdomności.

[00:24:42.310]

[R.N.] Tak. Kryzys bezdomności często mówimy dzisiaj o nim w ten sposób, że tego problemu po prostu nie ma.

[00:24:51.390]

Albo jest marginalny, ponieważ nie widzimy tych osób w swojej przestrzeni.

[00:24:55.850]

I najczęściej, tak, to jest też ważna uwaga, że dostrzegamy go zimą.

[00:25:02.170]

Tak nie jest. Ci ludzie mieszkają wokół nas, ale są po prostu niedostrzegalni.

[00:25:09.570]

Problem bezdomności to jest też problem, ja to określam takim mianem „przedsionka do bezdomności”.

[00:25:17.650]

O tym kryzysie trzeba pamiętać jeszcze w takiej sytuacji, kiedy jeszcze się ten problem nie pojawił.

[00:25:24.050]

Na przykład zadłużenie, na przykład problemy rodzinne, uzależnienia i problemy z opłacaniem czynszu, które z dnia,

[00:25:35.670]

z miesiąca na miesiąc urastają do jakichś wielkich sum i ta osoba może po prostu znaleźć się na tej przysłowiowej ulicy.

[00:25:44.275]

Także pamiętajmy, że problem bezdomności to nie jest tylko ta przysłowiowa osoba,

[00:25:50.257]

ta stereotypowe takie postrzeganie tej osoby, którą gdzieś tam widzimy na

[00:25:55.080]

ławce w parku, ale to mogą być osoby, które na przykład wychodzą z pieczy zastępczej.

[00:26:00.629]

I nie potrafią się odnaleźć w tym nowym życiu mimo wsparcia finansowego, które na początku tej drogi otrzymały.

[00:26:07.130]

To mogą być osoby, które odsiadywały długie wyroki i wychodzą na wolność

[00:26:12.971]

i też nie potrafią się odnaleźć mimo wielu działań takich aktywizacyjnych już w więzieniach.

[00:26:22.370]

No niestety takich osób, które są zagrożone czy są w przedsięwzięciu bezdomności jest wiele.

[00:26:28.729]

Ale też ta pomoc powinna być dobrze skrojona dla tych osób,

[00:26:33.500]

które faktycznie doświadczają już tej bezdomności, czyli które faktycznie znalazły się bez schronienia.

[00:26:41.529]

I tutaj odchodzimy od takiego modelu, bym powiedział, drabinkowego, który dominował przez lata.

[00:26:48.229]

Bo w starym systemie człowiek musiał pokonywać takie kolejne szczeble wsparcia.

[00:26:53.910]

Od ogrzewalni, przez noclegownię, schronisko i udowadniając na przykład

[00:26:59.671]

swoją abstynencję, swoją gotowość do podjęcia pracy, mógł w końcu marzyć o własnym mieszkaniu.

[00:27:08.429]

I my jakby odwracamy tą sytuację, ja bym powiedział tak,

[00:27:13.043]

przywracamy ten stolik i mówimy tak, najpierw dajmy tej osobie mieszkanie.

[00:27:18.371]

Jeżeli ona oczywiście nie jest w jakimś kryzysie uzależnień,

[00:27:21.835]

w jakimś takim pierwszym etapie tego kryzysu uzależnień, ale jeżeli jest już do tego gotowa, to dajmy jej mieszkanie,

[00:27:29.300]

a potem pomyślmy o pracy, a potem pomyślmy o różnych innych formach aktywizacji.

[00:27:34.657]

Bo i w Polsce w wielu modelowych programach,

[00:27:38.971]

a w Europie Zachodniej już od dawna wiedzą, że to jest podstawowa forma wsparcia,

[00:27:45.429]

że po pierwsze mieszkanie i od tego mieszkania zaczyna się wszystko.

[00:27:51.530]

I to jest ten element tej usługi środowiskowej tutaj, żeby zapewniać mieszkania chronione, mieszkania treningowe dla tych osób,

[00:28:00.086]

żeby one mogły w końcu poczuć się pełnoprawnymi członkami naszych społeczności.

[00:28:08.050]

I wtedy one łatwiej integrują się ze społeczeństwem, łatwiej znajdują pracę, łatwiej wychodzą na prostą.

[00:28:17.390]

Oczywiście my też jesteśmy świadomi, że to rozwiązanie nie pasuje dla wszystkich,

[00:28:22.200]

więc te schroniska, te ogrzewalnie, one też muszą funkcjonować,

[00:28:26.686]

ale ten system musi mieć tą drugą nogę, czyli musi mieć te mieszkania wspomagane,

[00:28:32.720]

treningowe, które są bardzo istotnym elementem tej aktywizacji.

[00:28:38.200]

[M.G.] Ale też wychodzenie z pomocą do tych osób, które ich faktycznie potrzebują,

[00:28:42.686]

a nie na odwrót, że to ta osoba, która potrzebuje, musi gdzieś tam szukać i się dobijać do nas.

[00:28:48.290]

[R.N.] Dokładnie tak. Dlatego jest tak ważna rola pracowników socjalnych,

[00:28:52.505]

którzy potrafią dotrzeć do tych osób, przekonać ich do tego,

[00:28:57.132]

że warto wziąć odpowiedzialność za swoje życie i tak ich poprowadzić

[00:29:02.057]

w dialogu z tą osobą do tych rozwiązań, które mają prowadzić do wyjścia z tej bezdomności.

[00:29:10.330]

Czyli potrzebujemy też specjalistów, którzy potrafią jakby dobrze pracować z tymi osobami, przekonać ich.

[00:29:21.790]

[M.G.] Tak sobie myślę, że to, co łączy wszystkie te grupy, wszystkie te działania,

[00:29:28.186]

to przede wszystkim postawienie indywidualnie na osobę,

[00:29:32.171]

czyli patrzeć na konkretny problem konkretnej osoby, a nie całościowo.

[00:29:36.910]

Ale z drugiej strony też kompleksowe podejście do rozwiązywania tych wszystkich problemów,

[00:29:42.500]

o czym już mówiliśmy, że czasami to nie tylko ta jedna osoba,

[00:29:45.830]

ta osoba z niepełnosprawnością czy ten senior, tylko to jest czasami cała rodzina, która tej pomocy potrzebuje i ją może otrzymać.

[00:29:53.090]

[R.N.] Tak, ja myślę, że bardzo dobrze to pan redaktor podsumował,

[00:29:56.471]

że z jednej strony to jest skupienie się przede wszystkim na potrzebach tych osób i przede wszystkim zapytanie ich o to, czego potrzebują,

[00:30:06.700]

jakie są ich oczekiwania, motywacje, preferencje, dobre uchwycenie tych potrzeb, tak?

[00:30:13.510]

Dobre uchwycenie tych potrzeb to jest podstawa, czyli taka skuteczna diagnoza i potem zaoferowanie całego wachlarzu

[00:30:23.730]

możliwych form wsparcia i znów powrót do tej osoby, która sama decyduje o tym, z czego chciałaby skorzystać.

[00:30:31.230]

Weźmy przykład osób starszych, dobrze zdiagnozowane ich potrzeby,

[00:30:36.010]

oczekiwania i mówimy, możesz je zrealizować w klubie seniora, możesz je zrealizować w dziennym domu pomocy,

[00:30:42.650]

ale jeżeli nie chcesz wychodzić z domu, to zaoferujemy ci chociażby te usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,

[00:30:50.572]

żeby cię wesprzeć w tych codziennych potrzebach.

[00:30:54.886]

Czyli musimy budować właśnie system skrojony pod indywidualne potrzeby,

[00:30:59.862]

ale jak najbardziej rozwinięty w tym wachlarzu dostępnych możliwości.

[00:31:06.229]

Blisko Ciebie.

[00:31:08.614]

Podcast o usługach społecznych.

[00:31:12.286]

Niniejszy materiał został przygotowany w ramach projektu Koordynacja Polityki Społecznej w Wielkopolsce.

[00:31:18.043]

Dofinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

[00:31:23.443]

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021–2027.